

Województwo
Śląskie

Diagnoza dotycząca młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii w województwie śląskim w 2023 roku

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, lipiec 2024

© Copyright by Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego

Opracowanie

Patrycja Korkowska

Zdjęcie na okładce

Mabel Amber, pixabay.com

Katowice, lipiec 2024 r.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	5
2. Podział województwa śląskiego	7
3. Najważniejsze wnioski nt. młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii	8
4. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze.....	9
5. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii	17

Wykaz definicji

Młodzieżowe ośrodki wychowawcze (MOW) – placówki dla dzieci i młodzieży:

- niedostosowanych społecznie, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy, wychowania, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i resocjalizacji – jako młodzieżowe ośrodki wychowawcze o charakterze resocjalizacyjno-wychowawczym;
- niedostosowanych społecznie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim lub z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy, wychowania, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i resocjalizacji – jako młodzieżowe ośrodki wychowawcze o charakterze resocjalizacyjno-rewalidacyjnym.

Zadaniem młodzieżowego ośrodka wychowawczego jest eliminowanie przejawów niedostosowania społecznego i przygotowanie wychowanków do samodzielnego, odpowiedzialnego i zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi i prawnymi życia po opuszczeniu młodzieżowego ośrodka wychowawczego¹.

Umieszczenie w młodzieżowym ośrodku wychowawczym następuje na podstawie postanowienia sądu rodzinnego².

Młodzieżowe ośrodki socjoterapii (MOS) – placówki prowadzone dla dzieci i młodzieży, którzy:

- z powodu zaburzeń rozwojowych, trudności w uczeniu się i zaburzeń w funkcjonowaniu społecznym są zagrożeni niedostosowaniem społecznym i wymagają stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy, wychowania, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i socjoterapii oraz
- posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na zagrożenie niedostosowaniem społecznym.

Zadaniem młodzieżowego ośrodka socjoterapii jest eliminowanie przejawów zaburzeń zachowania oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego, odpowiedzialnego i zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi i prawnymi życia po opuszczeniu młodzieżowego ośrodka socjoterapii³.

Umieszczenie w młodzieżowym ośrodku socjoterapii następuje na wniosek rodziców lub opiekunów prawnych dzieci posiadających orzeczenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego⁴.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki w sprawie niektórych publicznych placówek systemu oświaty z dnia 30 marca 2023 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 651), § 10 i § 11.

² Ośrodek Rozwoju Edukacji, <https://ore.edu.pl/2017/10/system-kierowania-mlodziezowe-osrodki-wychowawcze/> [odczyt: 24.07.2024].

³ Ibidem, § 21 i § 22.

⁴ Ośrodek Rozwoju Edukacji, <https://ore.edu.pl/2017/10/system-kierowania-mlodziezowe-osrodki-socjoterapii/> [odczyt: 24.07.2024].

1. Wprowadzenie

Jednym z głównych wyzwań, przed którymi stają współczesne społeczeństwa, jest zapobieganie przestępczości oraz demoralizacji młodzieży. W Polsce kluczową rolę w systemie opieki nad dziećmi i młodzieżą z problemami wychowawczymi i socjalnymi pełnią młodzieżowe ośrodki wychowawcze (MOW) i młodzieżowe ośrodki socjoterapii (MOS). Dzieci i młodzież umieszczone w MOW i MOS często mają za sobą trudne doświadczenia, które popychają je do zachowań ryzykownych i dewiacyjnych (np. do stosowania agresji, popadania w uzależnienia). Placówki te, poprzez intensywne działania wychowawcze i terapeutyczne, starają się przeciwdziałać dalszej eskalacji tych problemów. Praca nad kształtowaniem pozytywnych postaw oraz wprowadzanie odpowiednich norm i wartości społecznych pomaga zmniejszyć ryzyko demoralizacji i sprzyja lepszej integracji młodzieży z resztą społeczeństwa.

Rodziny, z których pochodzą dzieci trafiające do MOW i MOS doświadczają problemów opiekuńczo-wychowawczych, niejednokrotnie borykają się z problemem przemocy czy z uzależnieniami. Placówki te oferują nieocenione wsparcie, odciążając rodziny i dostarczając profesjonalnej opieki oraz pomocy, której rodzice często nie są w stanie zapewnić dziecku. Poprzez interwencje i wsparcie oferowane przez ww. ośrodki, nie tylko pomaga się dzieciom, ale również całym rodzinom, co w dłuższej perspektywie przyczynia się do redukcji kosztów społecznych związanych z przestępczością, bezrobociem i opieką zdrowotną.

Głównym celem działalności MOW i MOS jest reintegracja dzieci i młodzieży ze społeczeństwem. Dzięki odpowiednio dobranym programom edukacyjnym, terapeutycznym oraz socjoterapeutycznym, dzieci i młodzież mają szansę na powrót na właściwą ścieżkę życiową. Placówki te nie tylko kształtują umiejętności społeczne i zawodowe, ale również wspierają rozwój emocjonalny i psychiczny swoich podopiecznych, zwiększając tym samym ich szanse na sukces życiowy. Proces ten ma kluczowe znaczenie dla zmniejszenia ryzyka marginalizacji i wykluczenia społecznego młodzieży, co z kolei prowadzi do zdrowszego i bardziej zintegrowanego społeczeństwa.

Niestety, mimo podejmowanych działań, niektórzy młodzi ludzie po opuszczeniu MOW i MOS nadal wkraczają na ścieżkę przestępstwa i trafiają do zakładów poprawczych, dlatego z następujących powodów potrzebują kontynuacji wsparcia po opuszczeniu ww. ośrodków:

- wychowankowie muszą przystosować się do samodzielnego życia, co może być trudne po długim okresie przebywania w kontrolowanym i wspierającym środowisku;
- w ośrodkach często uczestniczyli w terapiach i specjalistycznych programach edukacyjnych, dlatego bez ciągłości wsparcia istnieje ryzyko, że zaprzestaną tych działań, co może prowadzić do nawrotu problemów;
- wielu wychowanków boryka się z trudnymi doświadczeniami z przeszłości, które mogą wymagać dalszej pracy z psychologiem czy terapeutą, dlatego po opuszczeniu ośrodków może brakować im tego rodzaju wsparcia, co zwiększa ryzyko problemów emocjonalnych i psychicznych;
- młode osoby często mają ograniczone doświadczenie zawodowe i umiejętności praktyczne, co może utrudniać im znalezienie pracy, dlatego wsparcie w postaci doradztwa zawodowego i programów zatrudnienia może pomóc im w integracji na rynku pracy;
- bez wsparcia wychowankowie mogą wrócić do środowisk, które były źródłem problemów, takich jak przemoc, uzależnienia czy konflikty z prawem, dlatego wsparcie pomaga im unikać takich sytuacji i rozwijać zdrowe relacje;

- młodzi ludzie opuszczający ośrodki często nie mają stabilnej sytuacji finansowej, dlatego pomoc w zakresie zarządzania budżetem, uzyskania mieszkania czy dostęp do programów socjalnych może być kluczowa dla tej stabilności;
- wielu wychowanków może nie mieć silnej sieci rodzinnej czy społecznej, która mogłaby im pomóc w okresie przejściowym, dlatego programy wsparcia mogą zastąpić tę lukę, oferując mentoring i inne formy pomocy społecznej.

Ważną kwestią jest również wsparcie rodziny dziecka lub nastolatka opuszczającego młodzieżowy ośrodek wychowawczy lub młodzieżowy ośrodek socjoterapii, co wzmacnia reintegrację i adaptację dziecka/nastolatka do życia poza ośrodkiem. Wsparcie to powinno przybierać następujące formy:

- **wsparcie psychologiczne i terapeutyczne:**
 - terapia rodzinna: pomoc w radzeniu sobie z emocjami, zrozumienie zmian, jakie zaszły w dziecku oraz nauka skutecznej komunikacji i budowania zdrowych relacji rodzinnych;
 - doradztwo psychologiczne: indywidualne sesje dla członków rodziny, aby lepiej radzić sobie ze stresem i wyzwaniami związanymi z powrotem dziecka;
- **wsparcie edukacyjne:**
 - informacje i szkolenia: pomoc w zrozumieniu potrzeb edukacyjnych dziecka, dostęp do kursów i warsztatów dla rodziców na temat wspierania dzieci w nauce i rozwoju;
- **wsparcie socjalne i finansowe:**
 - doradztwo socjalne: pomoc w nawigowaniu po systemie wsparcia socjalnego, przekazywanie informacji na temat dostępu do programów pomocy społecznej oraz doradztwo w zakresie zarządzania budżetem domowym;
 - wsparcie finansowe: udostępnianie informacji o dostępnych zasiłkach i świadczeniach, które mogą pomóc w zaspokojeniu podstawowych potrzeb rodziny;
- **wsparcie w budowaniu relacji i komunikacji:**
 - szkolenia i warsztaty: nauka skutecznej komunikacji, rozwiązywania konfliktów oraz budowania zdrowych relacji z dzieckiem;
 - grupy wsparcia: dostęp do grup wsparcia dla rodziców w podobnej sytuacji, co pozwala na wymianę doświadczeń i uzyskanie emocjonalnego wsparcia;
- **wsparcie prawne:**
 - porady prawne: pomoc w zrozumieniu praw i obowiązków rodziców oraz dziecka, a także doradztwo w kwestiach prawnych związanych z opieką, kuratelą czy zatrudnieniem dziecka;
- **wsparcie w reintegracji społecznej:**
 - programy integracyjne: pomoc w budowaniu sieci społecznych, angażowanie rodziny w lokalne społeczności oraz dostęp do zasobów wspierających integrację społeczną;
- **wsparcie zdrowotne:**
 - informacje o usługach zdrowotnych: pomoc w nawigowaniu po systemie opieki zdrowotnej, dostęp do specjalistów, takich jak psychiatry, psychologowie i terapeuci, którzy mogą wspierać rodzinę w procesie adaptacji.

Wsparcie rodziny po opuszczeniu przez dziecko MOW lub MOS powinno być kompleksowe i dostosowane do specyficznych potrzeb, aby zapewnić harmonijną adaptację i wspierać trwałe, pozytywne zmiany w życiu dziecka i jego bliskich.

Celem tego opracowania jest przedstawienie danych dotyczących młodzieżowych ośrodków wychowawczych i socjoterapii w województwie śląskim w latach 2021-2023 i w perspektywie długoterminowej na przestrzeni lat 2013-2023. Przedstawione dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego i obejmują liczbę ośrodków danego typu, liczbę miejsc oraz wychowanków w poszczególnych latach. Analiza uwzględnia również porównania regionalne i ogólnokrajowe, a także zmiany wskaźników liczby miejsc na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat. Szczegółowe informacje dotyczą również podregionów w ramach województwa, wskazując na zróżnicowanie w zakresie dostępności i wykorzystania tych placówek.

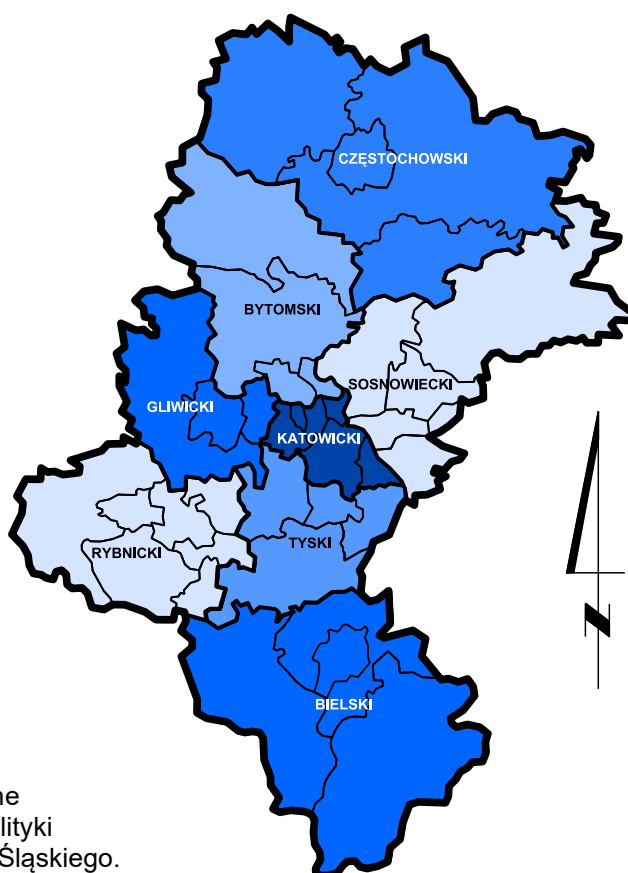
2. Podział województwa śląskiego

Województwo śląskie składa się ze 167 gmin, w tym 49 miejskich, 23 miejsko-wiejskich oraz 95 wiejskich. Gminy te tworzą 36 powiatów, w tym 19 miast na prawach powiatu oraz 17 powiatów ziemskich. Województwo śląskie jest jedynym województwem w Polsce, w którym jest więcej miast na prawach powiatu niż powiatów ziemskich⁵.

Dla celów statystyki regionalnej województwo zostało podzielone na 8 podregionów:⁶

1. **bielski** – obejmujący powiaty: bielski, cieszyński, żywiecki, m. Bielsko-Biała;
2. **bytomski** – obejmujący powiaty: lubliniecki, tarnogórski, m. Bytom, m. Piekary Śląskie;
3. **częstochoowski** – obejmujący powiaty: częstochowski, kłobucki, myszkowski, m. Częstochowa;
4. **gliwicki** – obejmujący powiaty: gliwicki, m. Gliwice, m. Zabrze;
5. **katowicki** – obejmujący powiaty: m. Chorzów, m. Katowice, m. Mysłowice, m. Ruda Śląska, m. Siemianowice Śląskie, m. Świętochłowice;
6. **rybnicki** – obejmujący powiaty: raciborski, rybnicki, wodzisławski, m. Jastrzębie-Zdrój, m. Rybnik, m. Żory;
7. **sosnowiecki** – obejmujący powiaty: będziński, zawierciański, m. Dąbrowa Górnicza, m. Jaworzno, m. Sosnowiec;
8. **tyski** – obejmujący powiaty: mikołowski, pszczyński, bieruńsko-lędziński, m. Tychy.

Podział województwa śląskiego na podregiony

Źródło: opracowanie własne
Regionalnego Ośrodka Polityki
Społecznej Województwa Śląskiego.

⁵ Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 31.10.2023 r.].

⁶ Ibidem.

3. Najważniejsze wnioski nt. młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii

MOW	<ul style="list-style-type: none"> • Województwo śląskie zajmuje trzecią pozycję na tle kraju pod względem liczby młodzieżowych ośrodków wychowawczych i liczby przebywających w nich wychowanków, drugą pozycję pod względem liczby miejsc w MOW oraz szóstą pozycję pod względem liczby miejsc w MOW przypadających na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat. • Poziom powyższego wskaźnika w województwie śląskim jest taki sam jak w Polsce. • W latach 2021-2023 w województwie śląskim nie odnotowano zmiany liczby ośrodków i znaczącej zmiany w liczbie miejsc w MOW, a wskaźnik liczby miejsc w MOW na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat wynosił w każdym roku tyle samo. • W latach 2021-2023 liczba wychowanków zmniejszyła się o 10 osób, tj. o 3%. • Podregion bytomski charakteryzuje się najwyższą liczbą młodzieżowych ośrodków wychowawczych, najwyższą liczbą miejsc i wychowanków oraz najwyższym wskaźnikiem liczby miejsc w MOW na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat. • W podregionach gliwickim, katowickim, sosnowieckim i tyskim nie funkcjonuje żaden młodzieżowy ośrodek wychowawczy, natomiast w podregionie częstochowskim działa tylko jeden o najniższej liczbie miejsc i wychowanków w województwie śląskim. • Podregion częstochowski charakteryzuje się najniższym wskaźnikiem liczby miejsc w MOW na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat wśród podregionów posiadających na swoim terenie tego rodzaju placówkę. • Większa liczba miejsc w MOW w porównaniu do liczby wychowanków może wskazywać, że obecne potrzeby w zakresie miejsc w tych ośrodkach są zaspokojone zarówno w całym województwie jak i w podregionach.
MOS	<ul style="list-style-type: none"> • Województwo śląskie zajmuje siódmą pozycję na tle kraju pod względem liczby młodzieżowych ośrodków socjoterapii, dziewiątą pozycję pod względem liczby miejsc w MOS i liczby przebywających w nich wychowanków oraz dziesiątą pozycję pod względem liczby miejsc w MOS przypadających na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat. • Poziom powyższego wskaźnika w województwie śląskim jest niższy niż w Polsce. • W latach 2021-2023 w województwie śląskim nie odnotowano zmiany liczby ośrodków i znaczącej zmiany w liczbie miejsc w MOS, a wskaźnik liczby miejsc w MOS na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat wynosił w każdym roku tyle samo. • W latach 2021-2023 liczba wychowanków zwiększyła się o 10 osób, tj. o 7%. • Młodzieżowe ośrodki socjoterapii funkcjonują tylko w podregionach: bielskim, bytomskim i gliwickim. • Podregion bielski charakteryzuje się najwyższą liczbą miejsc w MOS. • W podregionie bytomskim występuje najwyższa liczba wychowanków w MOS oraz najwyższy wskaźnik liczby miejsc w MOS na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat wśród wszystkich tego rodzaju placówek funkcjonujących w województwie śląskim. • MOS funkcjonujący w podregionie gliwickim charakteryzuje się najniższą liczbą miejsc i wychowanków wśród wszystkich tego rodzaju placówek funkcjonujących w województwie śląskim. • W podregionie gliwickim występuje najniższy wskaźnik liczby miejsc w MOS na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat wśród podregionów posiadających na swoim terenie tego rodzaju placówkę. • Większa liczba miejsc w MOS w porównaniu do liczby wychowanków może wskazywać, że obecne potrzeby w zakresie miejsc w tych ośrodkach są zaspokojone zarówno w całym województwie jak i w podregionach.

4. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze

Niniejszy rozdział prezentuje dane dotyczące młodzieżowych ośrodków wychowawczych w województwie śląskim w latach 2013-2023. Zawiera szczegółowe dane dotyczące liczby ośrodków, miejsc i wychowanków oraz wskaźnika liczby miejsc w MOW przypadających na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat, a także analizę długoterminowych zmian od 2013 roku. Ponadto rozdział przedstawia dane dotyczące województwa śląskiego na tle Polski oraz analizuje wewnętrzne zróżnicowanie w obrębie województwa, ukazując różnice między poszczególnymi podregionami. Źródłem danych jest Główny Urząd Statystyczny, co zapewnia ich wiarygodność i dokładność.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba młodzieżowych ośrodków wychowawczych:
 - 2021: 8;
 - 2022: 8;
 - 2023: 8.
- Liczba miejsc w MOW:
 - 2021: 505;
 - 2022: 503;
 - 2023: 505.
- Liczba wychowanków w MOW:
 - 2021: 378;
 - 2022: 405;
 - 2023: 368.
- Zmiana liczby wychowanków w MOW w latach 2021-2023: -10 osób.
- Wskaźnik zmiany liczby wychowanków w MOW w latach 2021-2023: -3%.
- Wskaźnik liczby miejsc w MOW na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat:
 - 2021: 1,3;
 - 2022: 1,3;
 - 2023: 1,3.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba młodzieżowych ośrodków wychowawczych:
 - rodzaj tendencji: stała;
 - wartość we wszystkich latach wyniosła 8.
- Liczba miejsc w MOW:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: bardzo słaba;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 502 – 2020 rok;
 - wartość maksymalna: 522 – 2017 rok.

- Liczba wychowanków w MOW:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: słaba;
 - poziom wahań wartości: znaczny;
 - wartość minimalna: 350 – 2014 rok;
 - wartość maksymalna: 475 – 2013 rok.
- Wskaźnik liczby miejsc w MOW na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat:
 - rodzaj tendencji: stała;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 1,3 – 2013, 2019-2023 rok;
 - wartość maksymalna: 1,4 – 2014-2018 rok.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Liczba młodzieżowych ośrodków wychowawczych:
 - w województwie śląskim: 8;
 - w Polsce: 89;
 - najniższe wartości wśród województw: lubuskie, łódzkie i warmińsko-mazurskie – 1;
 - najwyższa wartość wśród województw – mazowieckie – 19;
 - pozycja województwa śląskiego: 3 (wraz z województwem zachodniopomorskim).
- Liczba miejsc w MOW:
 - w województwie śląskim: 505;
 - w Polsce: 4 852;
 - najniższa wartość wśród województw – łódzkie – 62;
 - najwyższa wartość wśród województw – mazowieckie – 996;
 - pozycja województwa śląskiego: 2.
- Liczba wychowanków w MOW:
 - w województwie śląskim: 368;
 - w Polsce: 3 568;
 - najniższa wartość wśród województw – łódzkie – 39;
 - najwyższa wartość wśród województw – mazowieckie – 694;
 - pozycja województwa śląskiego: 3.
- Wskaźnik liczby miejsc w MOW na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat:
 - w województwie śląskim: 1,3;
 - w Polsce: 1,3;
 - najniższa wartość wśród województw – łódzkie – 0,3;
 - najwyższa wartość wśród województw – zachodniopomorskie – 3,3;
 - pozycja województwa śląskiego: 6.

Sytuacja wewnętrzna województwa śląskiego wg stanu na koniec 2023 roku

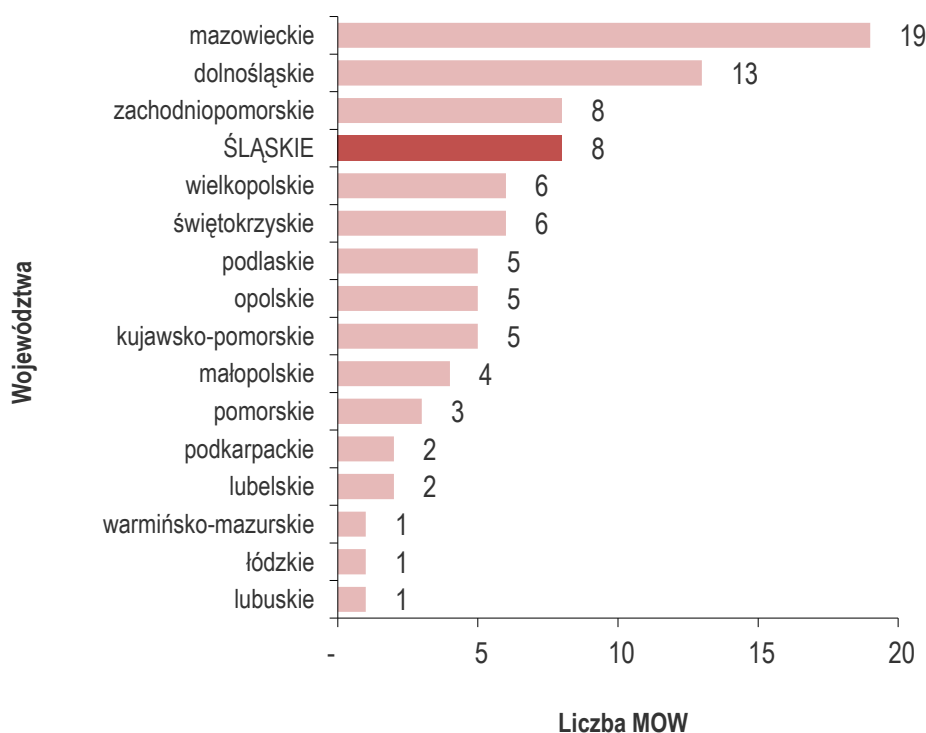
- Liczba młodzieżowych ośrodków wychowawczych:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna i południowa;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 4;

- najniższe wartości wśród podregionów: gliwicki, katowicki, sosnowiecki i tyski – 0.
- Liczba miejsc w MOW:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: północna;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 257;
 - najniższe wartości wśród podregionów: gliwicki, katowicki, sosnowiecki i tyski – 0.
- Liczba wychowanków MOW:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: północna;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 211;
 - najniższa wartość wśród podregionów: podregiony gliwicki, katowicki, sosnowiecki i tyski – 0.
- Liczba miejsc w MOW na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: północna;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 6,8;
 - najniższe wartości wśród podregionów: gliwicki, katowicki, sosnowiecki i tyski – 0.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

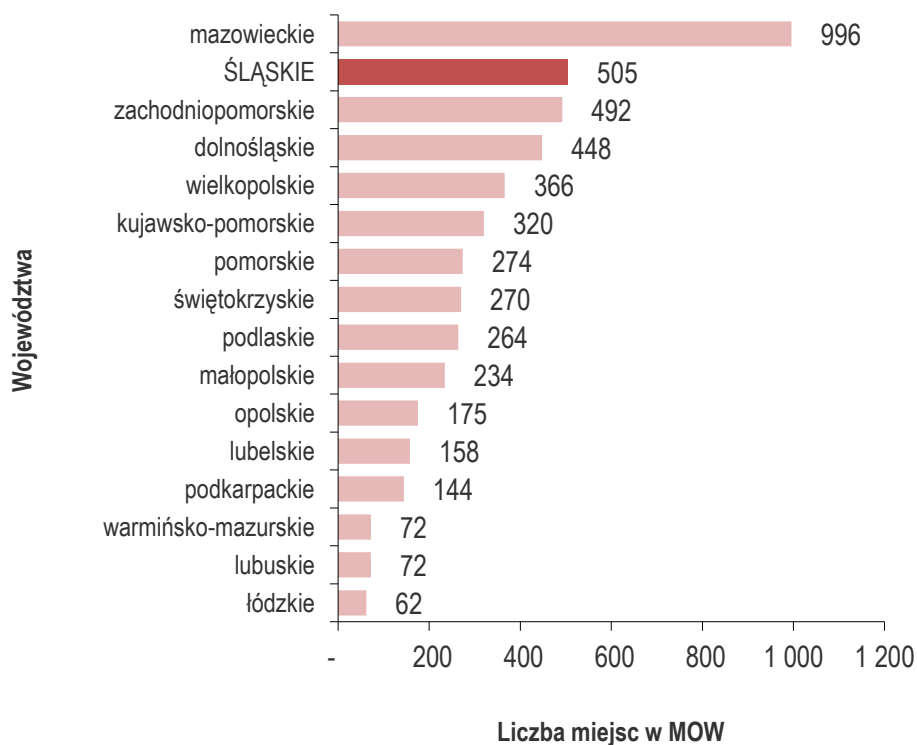
- Województwo śląskie zajmuje trzecią pozycję na tle kraju pod względem liczby młodzieżowych ośrodków wychowawczych i liczby przebywających w nich wychowanków, drugą pozycję pod względem liczby miejsc w MOW oraz szóstą pozycję pod względem liczby miejsc w MOW przypadających na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat.
- Poziom powyższego wskaźnika w województwie śląskim jest taki sam jak w Polsce.
- W latach 2021-2023 w województwie śląskim nie odnotowano zmiany liczby ośrodków i znaczącej zmiany w liczbie miejsc w MOW, a wskaźnik liczby miejsc w MOW na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat wynosił w każdym roku tyle samo.
- W latach 2021-2023 liczba wychowanków zmniejszyła się o 10 osób, tj. o 3%.
- Podregion bytomski charakteryzuje się najwyższą liczbą młodzieżowych ośrodków wychowawczych, najwyższą liczbą miejsc i wychowanków oraz najwyższym wskaźnikiem liczby miejsc w MOW na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat.
- W podregionach gliwickim, katowickim, sosnowieckim i tyskim nie funkcjonuje żaden młodzieżowy ośrodek wychowawczy, natomiast w podregionie częstochowskim działa tylko jeden o najniższej liczbie miejsc i wychowanków w województwie śląskim.
- Podregion częstochowski charakteryzuje się najniższym wskaźnikiem liczby miejsc w MOW na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat wśród podregionów posiadających na swoim terenie tego rodzaju placówkę.
- Większa liczba miejsc w MOW w porównaniu do liczby wychowanków może wskazywać, że obecne potrzeby w zakresie miejsc w tych ośrodkach są zaspokojone zarówno w całym województwie jak i w podregionach.

Wykres 1. Liczba MOW – stan na koniec 2023 r.

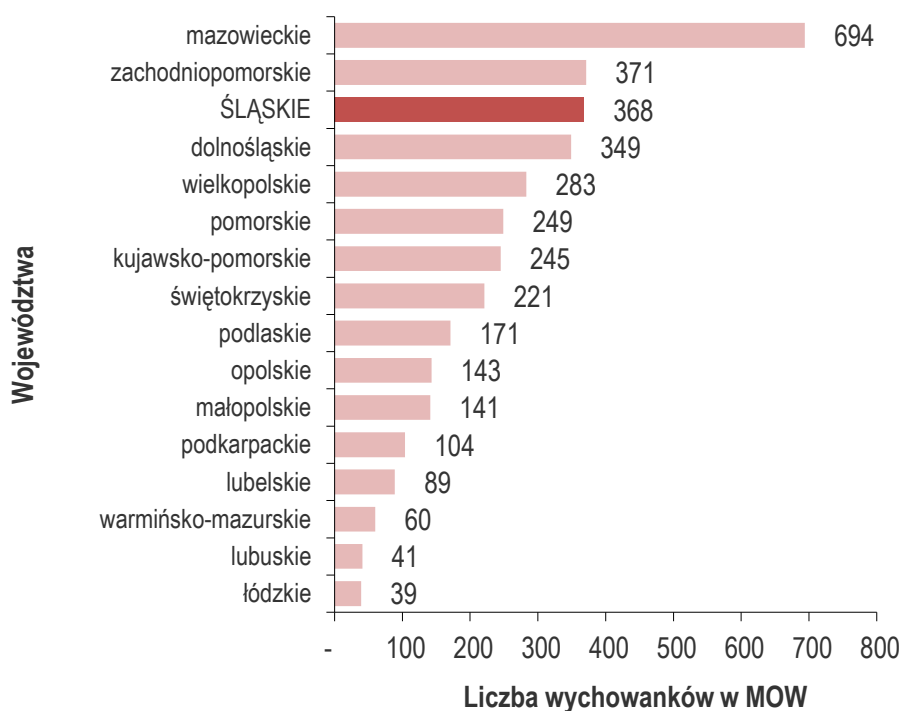
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 25.07.2024 r.].

Wykres 2. Liczba miejsc w MOW – stan na koniec 2023 r.

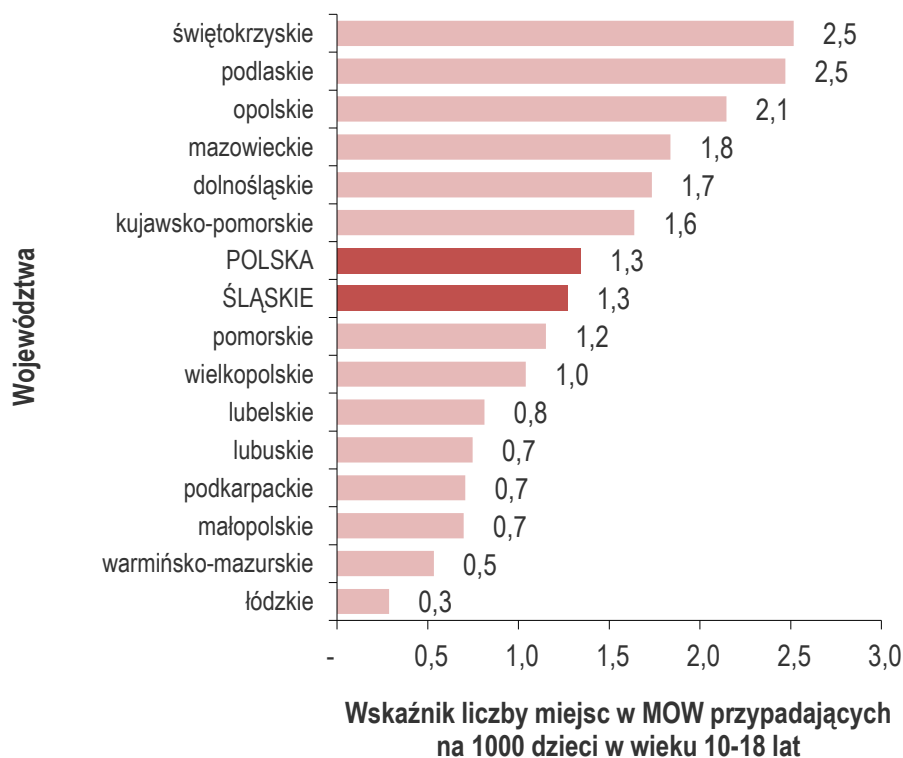
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 25.07.2024 r.].

Wykres 3. Liczba wychowanków w MOW – stan na koniec 2023 r.

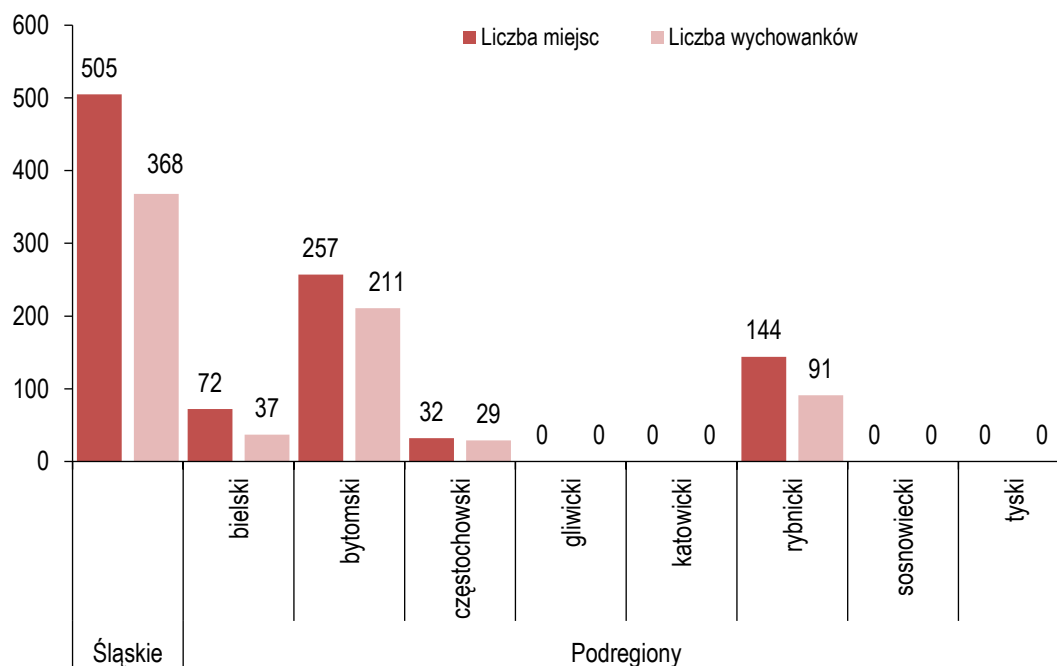
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 25.07.2024 r.].

Wykres 4. Liczba miejsc w MOW przypadająca na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat – stan na koniec 2023 r.

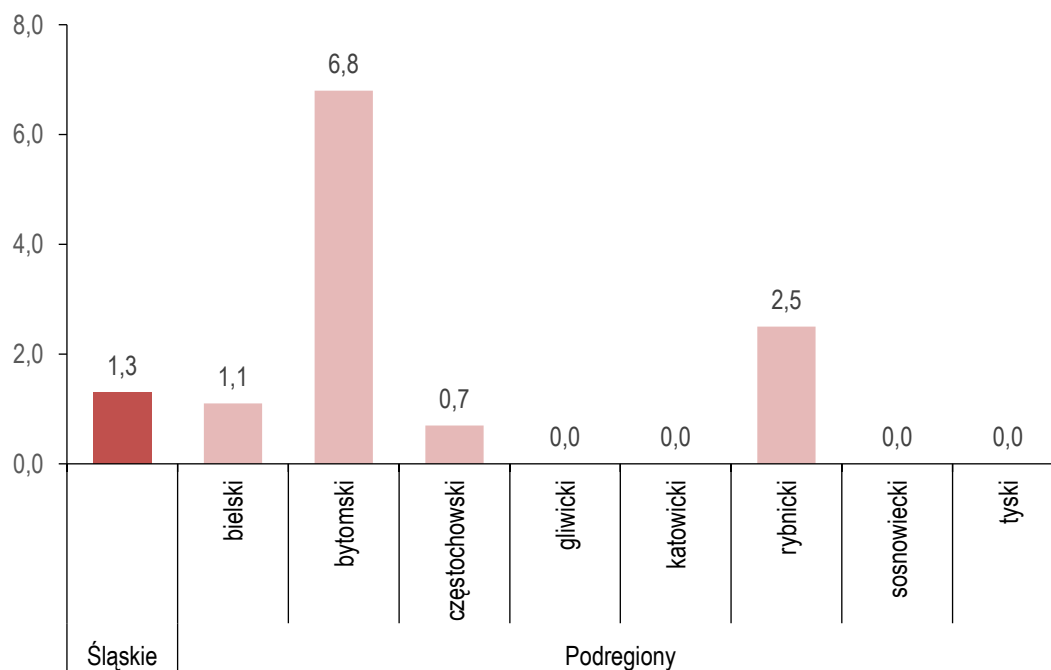
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 25.07.2024 r.].

Wykres 5. Rozkład miejsc/wychowanków w MOW wg podregionów – stan na koniec 2023 r.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 25.07.2024 r.].

Wykres 6. Liczba miejsc w MOW przypadająca na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat – stan na koniec 2023 r.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 25.07.2024 r.].

Tabela 1. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze, województwo śląskie, lata 2013-2023 (wg stanu na koniec danego roku).

Młodzieżowe ośrodki wychowawcze		Polska	Śląskie
ośrodki	2013	95	8
	2014	97	8
	2015	95	8
	2016	94	8
	2017	95	8
	2018	95	8
	2019	95	8
	2020	94	8
	2021	94	8
	2022	90	8
	2023	89	8
miejsca	2013	5 492	513
	2014	5 854	513
	2015	5 853	520
	2016	5 801	520
	2017	5 771	522
	2018	5 701	510
	2019	5 352	508
	2020	5 056	502
	2021	5 156	505
	2022	5 133	503
	2023	4 852	505
wychowankowie	2013	4 442	475
	2014	4 223	350
	2015	4 754	456
	2016	4 492	409
	2017	4 615	431
	2018	4 520	414
	2019	4 473	405
	2020	4 352	401
	2021	4 020	378
	2022	4 427	405
	2023	3 568	368

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 25.07.2024 r.].

Tabela 2. Wskaźnik liczby miejsc w MOW przypadających na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat, województwo śląskie, lata 2013-2023.

Lata	Polska			Śląskie		
	dzieci w wieku 10-18 lat	liczba miejsc w MOW	wskaźnik	dzieci w wieku 10-18 lat	liczba miejsc w MOW	wskaźnik
2013	3 491 164	5 492	1,6	380 639	513	1,3
2014	3 409 556	5 854	1,7	371 704	513	1,4
2015	3 351 776	5 853	1,7	365 166	520	1,4
2016	3 326 521	5 801	1,7	362 923	520	1,4
2017	3 338 235	5 771	1,7	364 654	522	1,4
2018	3 389 114	5 701	1,7	371 238	510	1,4
2019	3 446 007	5 352	1,6	378 327	508	1,3
2020	3 461 121	5 056	1,5	377 964	502	1,3
2021	3 516 502	5 156	1,5	385 463	505	1,3
2022	3 576 423	5 133	1,4	393 190	503	1,3
2023	3 610 989	4 852	1,3	398 062	505	1,3

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 25.07.2024 r.].

5. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii

Rozdział ten poświęcony jest analizie danych dotyczących młodzieżowych ośrodków socjoterapii (MOS) w województwie śląskim w latach 2013-2023. Zawiera szczegółowe dane dotyczące liczby ośrodków, liczby miejsc i liczby wychowanków oraz wskaźnika liczby miejsc w MOS przypadających na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat, a także analizę długoterminowych zmian od 2013 roku. Rozdział obejmuje również porównania z innymi województwami oraz analizuje wewnętrzne zróżnicowanie w ramach województwa śląskiego, uwzględniając różnice między podregionami w zakresie liczby ośrodków, miejsc, wychowanków oraz ww. wskaźnika. Dane te pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego, co gwarantuje ich rzetelność.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba młodzieżowych ośrodków socjoterapii:
 - 2021: 3;
 - 2022: 3;
 - 2023: 3.
- Liczba miejsc w MOS:
 - 2021: 170;
 - 2022: 174;
 - 2023: 174.
- Zmiana liczby miejsc w MOS w latach 2021-2023: +4 osoby.
- Wskaźnik zmiany liczby miejsc w MOS w latach 2021-2023: +2%.
- Liczba wychowanków w MOS:
 - 2021: 137;
 - 2022: 145;
 - 2023: 147.
- Zmiana liczby wychowanków w MOS w latach 2021-2023: +10 osób.
- Wskaźnik zmiany liczby wychowanków w MOS w latach 2021-2023: +7%.
- Wskaźnik liczby miejsc w MOS na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat:
 - 2021: 0,4;
 - 2022: 0,4;
 - 2023: 0,4.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba młodzieżowych ośrodków socjoterapii:
 - rodzaj tendencji: stała – po 3 ośrodki w latach 2013-2023;
- Liczba miejsc w MOS:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;

- poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 150 – 2013 rok;
 - wartość maksymalna: 174 – 2022 i 2023 rok.
- Liczba wychowanków w MOS:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: słaba;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 125 – 2019 rok;
 - wartość maksymalna: 157 – 2018 rok.
 - Wskaźnik liczby miejsc w MOS na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat:
 - rodzaj tendencji: stała;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 0,4 – 2013-2017, 2021-2023 rok;
 - wartość maksymalna: 0,5 – 2018-2020 rok.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Liczba młodzieżowych ośrodków socjoterapii:
 - w województwie śląskim: 3;
 - w Polsce: 84;
 - najniższa wartość wśród województw: kujawsko-pomorskie – 1;
 - najwyższa wartość wśród województw – mazowieckie – 17;
 - pozycja województwa śląskiego: 7 (wraz z województwami: warmińsko-mazurskim, świętokrzyskim, pomorskim, lubuskim i lubelskim).
- Liczba miejsc w MOS:
 - w województwie śląskim: 174;
 - w Polsce: 5 663;
 - najniższa wartość wśród województw – opolskie – 60;
 - najwyższa wartość wśród województw – mazowieckie – 1 828;
 - pozycja województwa śląskiego: 9.
- Liczba wychowanków w MOS:
 - w województwie śląskim: 147;
 - w Polsce: 4 885;
 - najniższa wartość wśród województw – opolskie – 50;
 - najwyższa wartość wśród województw – mazowieckie – 1 573;
 - pozycja województwa śląskiego: 9.
- Wskaźnik liczby miejsc w MOS na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat:
 - w województwie śląskim: 0,4;
 - w Polsce: 1,6;
 - najniższa wartość wśród województw – podkarpackie – 0,3;
 - najwyższa wartość wśród województw – zachodniopomorskie – 3,4;
 - pozycja województwa śląskiego: 10.

Sytuacja wewnętrzna województwa śląskiego wg stanu na koniec 2023 roku

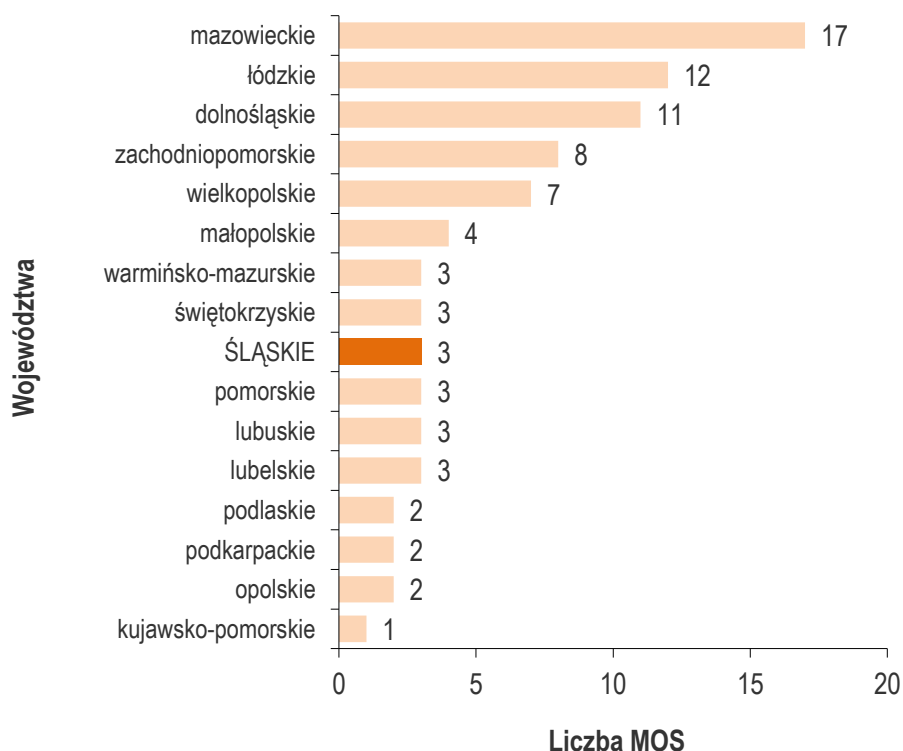
- Liczba młodzieżowych ośrodków socjoterapii:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: małe;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna i zachodnia;
 - najwyższe wartości wśród podregionów: bielski, bytomski i gliwicki – 1;
 - najniższe wartości wśród podregionów: częstochowski, katowicki, sosnowiecki, rybnicki i tyski – 0.
- Liczba miejsc w MOS:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna i zachodnia;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bielski – 70;
 - najniższe wartości wśród podregionów: częstochowski, katowicki, sosnowiecki, rybnicki i tyski – 0.
- Liczba wychowanków w MOS:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna i zachodnia;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 64;
 - najniższe wartości wśród podregionów: częstochowski, katowicki, sosnowiecki, rybnicki i tyski – 0.
- Liczba miejsc w MOS na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo małe
 - część województwa o najwyższych wartościach: południowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna i zachodnia;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 1,8;
 - najniższe wartości wśród podregionów: częstochowski, katowicki, sosnowiecki, rybnicki i tyski – 0.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

- Województwo śląskie zajmuje siódmą pozycję na tle kraju pod względem liczby młodzieżowych ośrodków socjoterapii, dziewiątą pozycję pod względem liczby miejsc w MOS i liczby przebywających w nich wychowanków oraz dziesiątą pozycję pod względem liczby miejsc w MOS przypadających na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat.
- Poziom powyższego wskaźnika w województwie śląskim jest niższy niż w Polsce.
- W latach 2021-2023 w województwie śląskim nie odnotowano zmiany liczby ośrodków i znaczącej zmiany w liczbie miejsc w MOS, a wskaźnik liczby miejsc w MOS na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat wynosił w każdym roku tyle samo.
- W latach 2021-2023 liczba wychowanków zwiększyła się o 10 osób, tj. o 7%.
- Młodzieżowe ośrodki socjoterapii funkcjonują tylko w podregionach bielskim, bytomskim i gliwickim.
- Podregion bielski charakteryzuje się najwyższą liczbą miejsc w MOS.
- W podregionie bytomskim występuje najwyższa liczba wychowanków w MOS oraz najwyższy wskaźnik liczby miejsc w MOS na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat wśród wszystkich tego rodzaju placówek funkcjonujących w województwie śląskim.

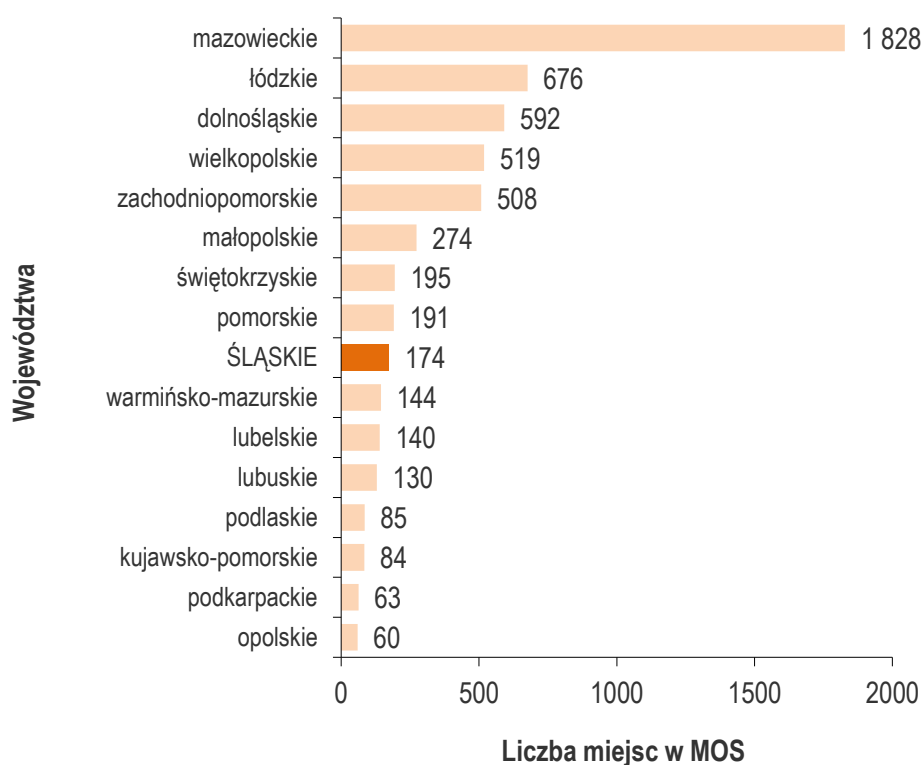
- MOS funkcjonujący w podregionie gliwickim charakteryzuje się najniższą liczbą miejsc i wychowanków wśród wszystkich tego rodzaju placówek funkcjonujących w województwie śląskim.
- W podregionie gliwickim występuje najniższy wskaźnik liczby miejsc w MOS na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat wśród podregionów posiadających na swoim terenie tego rodzaju placówkę.
- Większa liczba miejsc w MOS w porównaniu do liczby wychowanków może wskazywać, że obecne potrzeby w zakresie liczby miejsc w tych ośrodkach są zaspokojone zarówno w całym województwie jak i w podregionach.

Wykres 7. Liczba MOS – stan na koniec 2023 r.

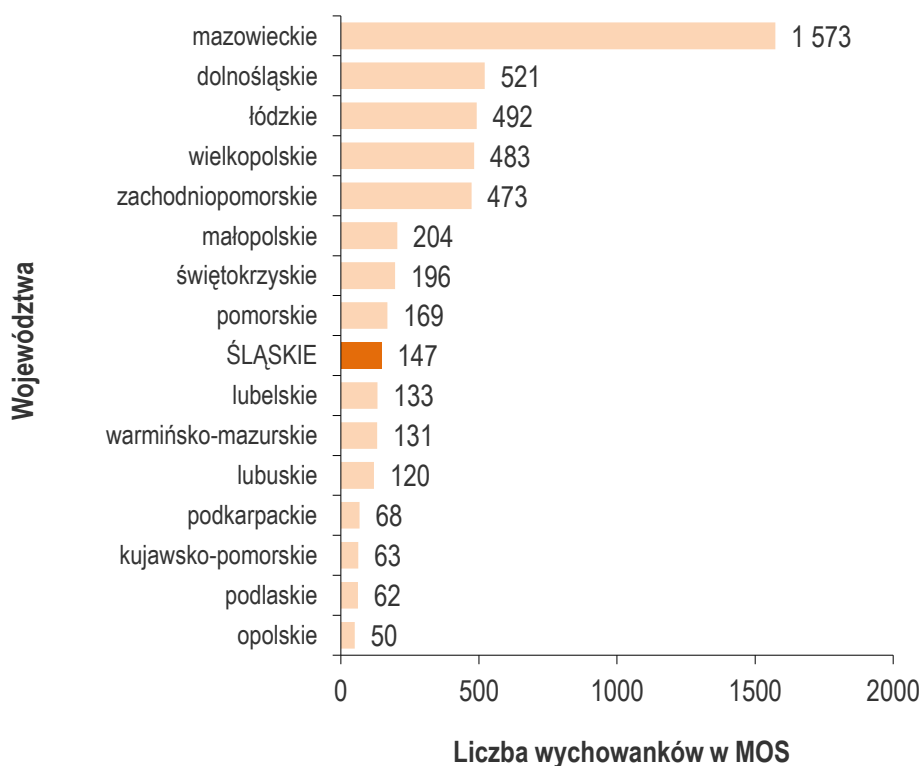
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 26.07.2024 r.].

Wykres 8. Liczba miejsc w MOS – stan na koniec 2023 r.

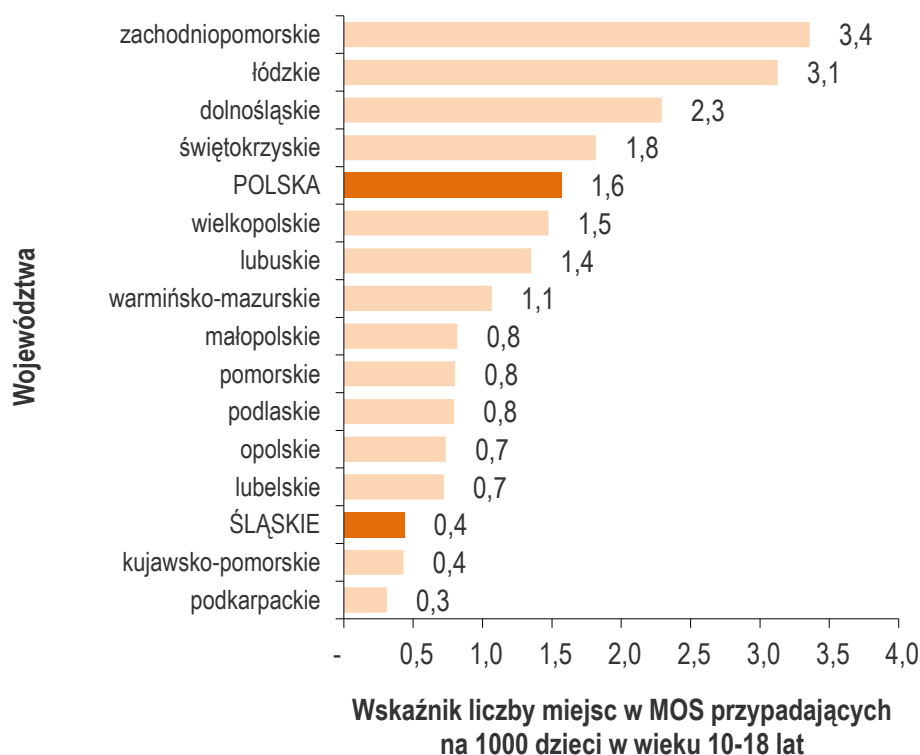
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 26.07.2024 r.].

Wykres 9. Liczba wychowanków w MOS – stan na koniec 2023 r.

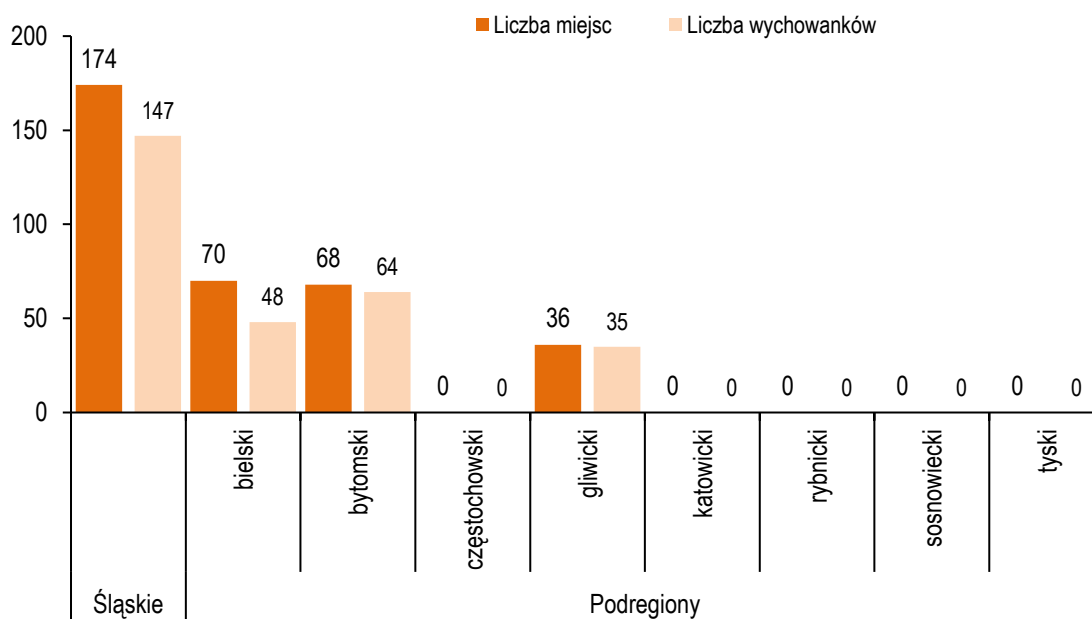
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 26.07.2024 r.].

Wykres 10. Liczba miejsc w MOS przypadająca na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat – stan na koniec 2023 r.

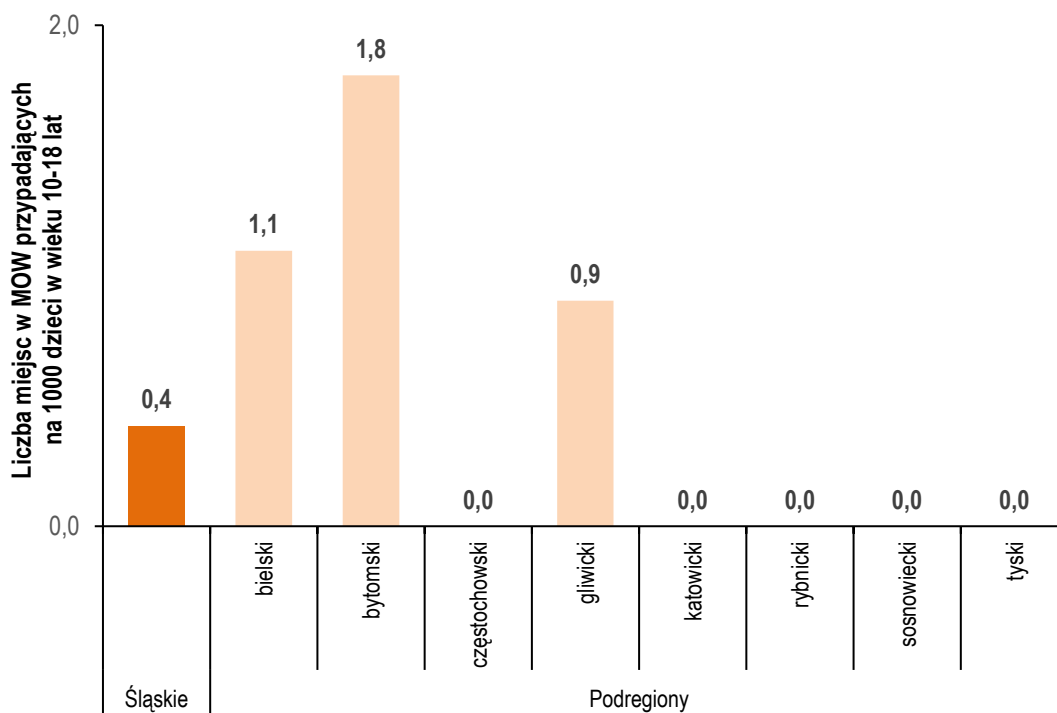
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 26.07.2024 r.].

Wykres 11. Rozkład miejsc/wychowanków w MOS wg podregionów – stan na koniec 2023 r.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 26.07.2024 r.].

Wykres 12. Liczba miejsc w MOS przypadająca na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat – stan na koniec 2023 r.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 26.07.2024 r.].

Tabela 3. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii, województwo śląskie, lata 2013-2023 (wg stanu na koniec danego roku).

Młodzieżowe ośrodki socjoterapii		Polska	Śląskie
ośrodki	2013	74	3
	2014	76	3
	2015	76	3
	2016	79	3
	2017	80	3
	2018	81	3
	2019	86	3
	2020	82	3
	2021	83	3
	2022	83	3
	2023	84	3
miejsca	2013	4 114	150
	2014	4 400	156
	2015	4 522	156
	2016	4 818	156
	2017	4 969	161
	2018	5 272	169
	2019	5 380	171
	2020	5 435	171
	2021	5 295	170
	2022	5 536	174
	2023	5 663	174
wychowankowie	2013	3 914	149
	2014	4 043	141
	2015	4 224	146
	2016	4 509	152
	2017	4 742	151
	2018	4 855	157
	2019	4 423	125
	2020	4 381	139
	2021	4 266	137
	2022	4 673	145
	2023	4 885	147

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 26.07.2024 r.].

Tabela 4. Wskaźnik liczby miejsc w MOS przypadających na 1000 dzieci w wieku 10-18 lat, województwo śląskie, lata 2013-2023.

Lata	Polska			Śląskie		
	dzieci w wieku 10-18 lat	liczba miejsc w MOS	wskaźnik	dzieci w wieku 10-18 lat	liczba miejsc w MOS	wskaźnik
2013	3 491 164	4 114	1,2	380 639	150	0,4
2014	3 409 556	4 400	1,3	371 704	156	0,4
2015	3 351 776	4 522	1,3	365 166	156	0,4
2016	3 326 521	4 818	1,4	362 923	156	0,4
2017	3 338 235	4 969	1,5	364 654	161	0,4
2018	3 389 114	5 272	1,6	371 238	169	0,5
2019	3 446 007	5 380	1,6	378 327	171	0,5
2020	3 461 121	5 435	1,6	377 964	171	0,5
2021	3 516 502	5 295	1,5	385 463	170	0,4
2022	3 576 423	5 536	1,5	393 190	174	0,4
2023	3 610 989	5 663	1,6	398 062	174	0,4

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt: 26.07.2024 r.].